

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh Programu Slovensko na roky 2021 – 2027

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/207>

Materiál v pripomienkovom konaní do 27.04.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie na základe Úlohy B.1. z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 71 z 2. februára 2021

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Prostredníctvom Programu sa v období 2021 – 2027 budú realizovať investície z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu a Fondu na spravodlivú transformáciu pre cieľ Investovanie do rastu a zamestnanosti (ďalej len „fondy EÚ“). Program tak nahradí doterajších 6 operačných programov Slovenskej republiky pre fondy EÚ na obdobie 2014 – 2020 pre cieľ Investovanie do rastu a zamestnanosti. Jednotlivé prioritné oblasti podpory identifikované v Programe môžu byť doplnkovým mechanizmom k iným nástrojom Európskej únie a k nástrojom financovaným z národných zdrojov.

Postoj RÚZ k materiálu

Prostredníctvom Programu sa v období 2021 – 2027 budú realizovať investície z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu a Fondu na spravodlivú transformáciu pre cieľ Investovanie do rastu a zamestnanosti (ďalej len „fondy EÚ“). Program tak nahradí doterajších 6 operačných programov. RÚZ predkladá k návrhu nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Navrhujeme predĺžiť dobu na pripomienkovanie materiálu, resp. ho predložiť na opätovné pripomienkovanie, nakoľko považujeme dobu MPK za neprimerane krátku.

Odôvodnenie:

Vzhľadom k rozsahu a dopadom materiálu na podnikateľský sektor sa k materiálu v uvedenom

2. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Dokument je neprehľadný, ťažko sa v ňom dá orientovať a pre recipientov bude veľmi ťažko použiteľný na prihlasovanie sa do výziev.

Navrhujeme Čiastkové ciele uvedené v Tabuľkách Ukazovateľa výstupu rozdeliť proporčne na celé programové obdobie a nie iba na záverečnú časť. Z čiastkových cieľov vyplýva, že do roku 2024 sa neplánujú podporiť žiadne subjekty. V zmysle čiastkových cieľov by sa mala podpora pre podniky začať až v roku 2025, preto navrhujeme ciele rozdeliť proporčne na celé programové obdobie a nie iba na záver. Ako problematickú vidíme skutočnosť, že pokiaľ na čiastkové ciele budú naviazané finančné podpory v prípade takejto formulácie ich nebude možné vyplácať skôr ako v roku 2025.

3. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Vo všeobecnosti by malo program reflektovať najmä nasledovné priority:

1. V prioritě Veda, výskum a inovácie prezentovať tie opatrenia, pri ktorých môžu byť prijímateľmi podnikateľské subjekty. Uviesť alokácie pre viac rozvinuté aj menej rozvinuté regióny. Predstaviť zamýšľané alokácie v zmysle toho, na aké aktivity budú vyčlenené finančné prostriedky. Uviesť, pri ktorých opatreniach sa počíta len s MSP ako s prijímateľmi a pri ktorých je interpretácia rozšírená na celý priemysel alebo aspoň takzvané mid-caps.

2. Prezentovať opatrenia (vrátane výšky opatrení a očakávanej veľkosti projektov), z ktorých budú môcť podniky žiadať o finančný príspevok na implementáciu projektov Priemyslu 4.0. Pre upresnenie – máme na mysli projekty digitalizácie, ktoré sa zmeriavajú na nasadzovanie dostupných riešení, bez potreby výskumu, čo je absolútna väčšina inovatívnych projektov vo firmách. Uviesť alokácie pre viac rozvinuté aj menej rozvinuté regióny. Uviesť ako bude zabezpečené, že prijímatelia budú mať dostatok kvalitných dodávateľov daných služieb, tak, aby sa efektívne využili finančné prostriedky. Tu navrhujeme používať aj európske a medzinárodné programy a zabezpečiť kofinancovanie úspešných žiadateľov o medzinárodné projekty z priamo riadených OP.

3. Prezentovať opatrenia a alokácie na výskumno-vývojové projekty, v ktorých bude povinné zapojenie podnikateľských subjektov. Z nich zvlášť identifikovať digitálne témy a uviesť alokácie pre viac rozvinuté aj menej rozvinuté regióny. Prosíme o identifikáciu sektorov a odvetví v súlade s prioritami Slovenska. V iných programoch sa jednotlivé výzvy a alokácie pomenovávajú oveľa konkrétnejšie. Napríklad: Použitie Digital Twin v automobilovom priemysle, Využitie Umelej Inteligencie v skúmaní rakoviny a podobne.

4. Uviesť, z ktorých opatrení bude možnosť realizovať aj rozsiahlejšie investície s výškou nenávratného finančného príspevku aspoň 500 000 €. Prosíme si vymenovať spolu s výškou plánovaných opatrení.

5. Z hľadiska riadenia financovania presne identifikovať možné schémy štátnej pomoci a ich podmienky.

6. Pre oblasť digitálnej konektivity prosíme zhrnúť opatrenia (predpokladáme najmä v rámci Národného plánu širokopásmového pripojenia - NBP), celková alokácia (údajne pre NBP 100 mil. €, prípadne ďalšie možnosti), maximálne alokácie na jednotlivé výzvy, oblasti, termíny a oprávnené subjekty - prijímatelia.

7. V oblasti podpory motivácie žiakov, budúcich absolventov stredných škôl, študovať pre spoločnosť a ekonomiku prioritné študijné odbory definovať motivačné schémy ako pre žiakov stredných škôl (aby už na stredných školách venovali pozornosť matematike, fyzike, informatike ... STEM predmetom) tak aj udržateľné schémy podpory študentov STEM odborov na vysokých školách. Podporu smerovať aj na samotné stredné školy, ktoré zabezpečia aby čo najviac ich najlepších absolventov zostalo študovať alebo pracovať na Slovensku. Za týmto účelom podporiť vytvorenie a udržanie profesionálneho systému pre Graduate tracking (sledovanie stopy absolventa) spolu so zamestnávateľskými zväzmi a Alianciou sektorových rád.

8. Pokračovať v podpore duálneho systému vzdelávania, ktorý sa dobre rozbehol, v období pandémie mal problém s komunikáciou na základných školách, ale je to veľmi perspektívny a overený systém a model.

9. Podporiť reformu siete stredných odborných škôl a ideálne aj gymnázií. Celkovo je na Slovensku viac ako 740 stredných škôl a analýzy a porovnania zo zahraničia ukazujú na potrebu ich zlúčenia s cieľom zvýšenia ich kvality asi na 200 až 250. Malá stredná škola nemôže byť kvalitná nakoľko nie je možné na nej zabezpečiť dostatočnú infraštruktúru, športoviská a výkonný tím pedagógov. Nehovoriac o úsporách na podstatne menšom operatívnom aparáte. Rada zamestnávateľov pre OVP má k dispozícii príslušnú analýzu pre SOŠ.

10. Zreteľne definovať podporu pre vznik a implementáciu krátkych terciárnych študijných programov (Vyššie odborné vzdelávanie) a profesijných bakalárskych programov kde je v súčasnosti dotácia NIŽŠIA ako na štandardné bakalárske programy čo je v rozpore s Programovým vyhlásením vlády ako aj v rozpore s ekonomickými záujmami krajiny a proti všetkým známym skúsenostiam zo zahraničia. Podpora by mohla efektívne dopĺňať Dotáciu min školstva pre VŠ.

11. Podporiť účinnou pomocou (napr. 1:1) schémy individuálnych a zamestnávateľských vzdelávacích účtov rozvoj ďalšieho vzdelávania dospelých smerom k upskillingu ako aj reskillingu zamestnancov. Dôraz klásť na zručnosti identifikované zamestnávateľmi.

4. Zásadná pripomienka k návrhu ako celku

V predloženej dokumente požadujeme explicitne zapracovať výzvy na projekty Dlhodobého strategického výskumu, ktorých nositeľmi majú byť podnikateľské subjekty VaV a spoluriešiteľmi organizácie akademického sektora, ktoré boli v prioritnej oblasti Inteligentný priemysel v programovacom období 2014 – 2020 vládou SR bez náhrady zrušené, hoci boli schválené a taktiež žiadame explicitne zapracovať výzvy na projekty na budovanie Strategických priemyselných výskumných a vývojových centier pre podnikateľský sektor VVI, ktoré boli v predchádzajúcom období taktiež bez náhrady a riadneho zdôvodnenia zrušené

5. Pripomienka k str. 17 k vete:

„Je preto potrebné zabezpečiť zlepšenie pokrytia sieťami s veľmi vysokou kapacitou, keďže ide o nevyhnutnú podmienku využívania digitálnych technológií a služieb domácnosťami a podnikmi.“

Odôvodnenie:

Nie je pravda, že len UFB plní tento účel. Mali by sa vyrovnávať rozdiely medzi regiónmi a nie ich prehlbovať.

6. Zásadná pripomienka k časti Zlyhanie trhov, str. 18

Žiadame vypustiť alebo upraviť poslednú časť vety za čiarkou a text formulovať nasledovne:

„Činnosti v oblasti VVal charakterizuje vysoký stupeň neistoty, čo častokrát vedie k zlyhaniu trhu, napr. v dôsledku neúplných a asymetrických informácií môžu projekty hodnotné pre spoločnosť alebo hospodárstvo trpieť nedostatočným prístupom k financovaniu.“

Odôvodnenie:

Predovšetkým štát sa zdráha financovať takéto projekty, je to v prvom rade aj zodpovednosť štátu.

7. Pripomienka k časti k časti Poznanky získané z predošlých skúseností, str. 21, k vete:

„Získané skúsenosti s podporou prostredníctvom vouchrov, ale aj z ďalších opatrení realizovaných v rámci Iniciatív EK budú po vyhodnotení ich úspešnosti zohľadnené pri nastavovaní konkrétnych podporných schém a programov. Rozhodujúcim faktorom bude zohľadnenie dopytu ale aj ponuky služieb na trhu.“

Odôvodnenie:

Hodnotíme pozitívne, že viaceré priority dlhodobu presadzované trhovými subjektmi našli odzrkadlenie v teoretickej časti OP SK, žiaľ stále nie v praktickej časti v oblasti alokácií a výziev.

8. Pripomienka k časti Poznanky získané z predošlých skúseností, str. 21, k vete:

„Táto bariéra spôsobuje veľké obmedzenie vzhľadom na fakt, že viac ako 50% interakcií na internete je dnes realizovaných z mobilných zariadení, z ktorých sa nedá pristupovať k službám verejnej správy.“

Odôvodnenie:

Prístupnosť eGovernmentu z mobilných zariadení sme presadzovali od r. 2006. Hodnotíme pozitívne, že viaceré priority dlhodobu presadzované trhovými subjektmi našli odzrkadlenie v teoretickej časti OP SK, žiaľ stále nie v praktickej časti v oblasti alokácií a výziev.

9. Zásadná pripomienka k časti 1.2 Hlavné rozvojové výzvy a politické reakcie cieľa politiky 2, Ekonomické, sociálne a územné rozdiely, ako aj nerovnosti, posledný odsek na str. 24

Navrhujeme, aby bolo možné rozšíriť opatrenie na financovanie monitoringu a sanácie starých envirozáťaží, ktoré vznikli pred rokom 1989 aj na podniky, ktoré zodpovednosť za tieto aktivity prijali ako pokračovatelia bývalých štátnych podnikov, prípadne ich ďalších právnych nástupcov.

Odôvodnenie:

Prenos starých envirozáťaží sa realizoval prostredníctvom privatizačných projektov, kde neexistovali pravidlá na ocenenie týchto envirozáťaží, prípadne boli pravidlá nedostatočné, prípadne náklady na odstránenie týchto envirozáťaží boli odhadnuté nedostatočne, alebo sa postupne ukázalo, že záťaž je väčšia ako sa predpokladalo. Rozumieme princípu „Znečisťovateľ platí“ – ktorý však v zásade znemožňuje efektívnu likvidáciu starých envirozáťaží – nakoľko podniky, ktoré tieto záťaže prevzali ich likvidujú iba tempom, ktoré zodpovedá ich finančným možnostiam a nie tempom, ktoré by si skutočne likvidácia vyžadovala – čím sa môže stať, a aj sa to reálne stáva, že sa pomaly likvidovaná envirozáťaž v podstate stále rozširuje do prostredia. V konečnom dôsledku sa cena likvidácie envirozáťaží podnikmi premieťa do cien ich produktov, pričom na záver ju zaplatí konkrétna osoba v cene tovaru ako zákazník, teda tá istá osoba, ktorá by to zaplatila vo forme dane, ako daňový poplatník. Benefit by však bol v rýchlosti, akou by sa tato záťaž likvidovala

10. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1 riadok 1 RSO1.1 Odôvodnenie (zhrnutie), str. 43

Žiadame vypustiť vety:

„Efektom tejto podpory bude vyšší počet inovujúcich podnikov, patentov, úžitkových vzorov, ochranných známk a kvalitných vedeckých publikácií. Na vyššie uvedené ciele ako aj nízku mieru spolupráce medzi aktérmi výskumno-vývojového a inovačného ekosystému bude reflektovať aj špecifická podpora regionálnej a miestnej dimezie VVal spočívajúca v posilnení koordinačnej a podpornej role samospráv.“

Odôvodnenie:

Tento predpoklad je nereálny. Najprv by sme mali zabezpečiť adopciu existujúcich technológií a ich integráciu do praxe v podnikoch.

11. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1 riadok 1 RSO1.1 Odôvodnenie (zhrnutie), str. 43

Ďalší odsek žiadame doplniť slová „**existujúcich i nových**“ pred slovo „technológií“ a slová „**do podnikov**“ za slovo „technológií“.

„Podporí sa ďalšie rozvíjanie národnej infraštruktúry pre transfer **existujúcich i nových** technológií **do podnikov** a transfer poznatkov z výskumného prostredia do praxe, najmä sieť univerzitných výskumných parkov, výskumných centier a centier excelentnosti na základe potrieb definovaných v jednotlivých doménach SK RIS3 2021+.“

Odôvodnenie:

Najprv by sme mali zabezpečiť adopciu existujúcich technológií a ich integráciu do praxe v podnikoch.

12. Pripomienka k Tabuľka 1, riadok 1 RSO1.1 Odôvodnenie (zhrnutie), str. 44

Posledný odsek, str. 44 považujeme za nadsadený a nereálny.

Odôvodnenie:

Pre rozvoja SR je dôležitejšia spolupráca tu na Zemi. Najmä spolupráca s podnikmi, investormi, rezortmi a samosprávami.

13. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1, RSO1.3 Posilnenie udržateľného rastu a konkurencieschopnosti MSP a tvorby pracovných miest v MSP, a to aj produktívnymi investíciami, stĺpec Odôvodnenie (zhrnutie), str. 46,

Do 2. vety doplniť slovo „a širšie“ za slovo „častejšie“:

„K vyššej konkurencieschopnosti MSP prispeje aj častejšie **a širšie** využívanie IKT a zvýšenie digitálnych zručností.“

Odôvodnenie:

Najprv by sme mali zabezpečiť adopciu existujúcich technológií a ich integráciu do praxe v podnikoch.

14. Pripomienka k Tabuľka 1, RSO1.4 Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie, stĺpec Odôvodnenie (zhrnutie), str. 48, 2. odsek, 2. veta:

„Jedným z nosných cieľov domény je aj stabilizácia a kontinuálny rozvoj zručností kvalitných a kvalifikovaných ľudských zdrojov a efektívne využívanie existujúceho intelektuálneho ľudského kapitálu na Slovensku, ktorý je koncentrovaný najmä v rámci lekárskech fakúlt, univerzitných nemocníc a ústavov SAV.“

Navrhujeme text prehľadnejšie prepracovať.

Odôvodnenie:

Zdravie je dôležitá oblasť, ale prečo je pomiešané s priemyslom?

15. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1, RSO1.5 Zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti, Stĺpec Odôvodnenie (zhrnutie), str. 49,

Do 1. vety navrhujeme doplniť slovo „najvýraznejšieho“ pred slová „zlyhania trhu“:

„Systémová digitalizácia bude podporená investíciami do podpory budovania vysokokapacitných sietí v miestach **najvýraznejšieho** zlyhania trhu (biele adresy).“

Odôvodnenie:

Medzi bielymi adresami sú výrazné rozdiely. Z hľadiska vysoko nastavených kritérií na vysokokapacitné siete sú za biele adresy považované aj oblasti s pripojením napr. 30 Mbps. Preto by sa intervencie mali orientovať predovšetkým do oblastí pod určitou hranicou, napr. pod 30 Mbps, ktorá bola kritériom v minulom období. Intervencia by sa teda mala sústrediť na oblasti s najnižšou šancou pokrytia z komerčných investícií. Cit. Program Slovensko na str. 17: „Rozširovanie pokrytia širokopásmovým prístupom a zvyšovanie jeho rýchlosti umožní rovnocennejší a lepší prístup k internetu. Preto sa odporúča odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry.“

16. Zásadná pripomienka k časti RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženia všetkých foriem znečistenia, prvé štyri odseky na str. 59

Navrhujeme, aby bolo možné rozšíriť opatrenie na financovanie monitoringu a sanácie starých envirozáťaží, ktoré vznikli pred rokom 1989 aj na podniky, ktoré zodpovednosť za tieto aktivity prijali ako pokračovatelia bývalých štátnych podnikov, prípadne ich ďalších právnych nástupcov.

Odôvodnenie:

Prenos starých envirozáťaží sa realizoval prostredníctvom privatizačných projektov, kde neexistovali pravidlá na ocenenie týchto envirozáťaží, prípadne boli pravidlá nedostatočné, prípadne náklady na odstránenie týchto envirozáťaží boli odhadnuté nedostatočne, alebo sa postupne ukázalo, že záťaž je väčšia ako sa predpokladalo. Rozumieme princípu „Znečisťovateľ platí“ – ktorý však v zásade znemožňuje efektívnu likvidáciu starých envirozáťaží – nakoľko podniky, ktoré tieto záťaže prevzali ich likvidujú iba tempom, ktoré zodpovedá ich finančným možnostiam a nie tempom, ktoré by si skutočne likvidácia vyžadovala – čím sa môže stať, a aj sa to reálne stáva, že sa pomaly likvidovaná envirozáťaž v podstate stále rozširuje do prostredia. V konečnom dôsledku sa cena likvidácie envirozáťaží podnikmi premieňa do cien ich produktov, pričom na záver ju zaplatí konkrétna osoba v cene tovaru ako zákazník, teda tá istá osoba, ktorá by to zaplatila vo forme dane, ako daňový poplatník. Benefit by však bol v rýchlosti, akou by sa tato záťaž likvidovala.

17. Zásadná pripomienka k časti 2.1.1.1.2 Opatrenie 1.1.1 Podpora medzisektorovej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch Súvisiace typy akcií, str. 85, druhý odsek

Posledná veta sa dopĺňa „a podnikov navzájom“ a pripája sa ďalšia nová veta:

Cieľom opatrenia je najmä stimulácia spolupráce výskumných inštitúcií a podnikov „a podnikov navzájom“, ako aj posilnenie výdavkov podnikov do výskumu, vývoja a inovácií. „Zároveň by mala byť podporená širšia adopcia a integrácia existujúcich technológií do praxe v podnikoch.“

Odôvodnenie:

Predovšetkým by sme mali zabezpečiť adopciu existujúcich technológií a ich integráciu do praxe v podnikoch.

18. Zásadná pripomienka k časti 2.1.1.1.5 Opatrenie 1.1.4 PODPORA OPTIMALIZÁCIE, ROZVOJA A MODERNIZÁCIE VÝSKUMNEJ INFRAŠTRUKTÚRY, str. 88 a 89

Návrh uvádza:

„Osobitne v oblasti zdravotnej starostlivosti je zámerom dobudovanie a podpora biomedicínskej infraštruktúry a kapacít pre podporu VaV v oblasti prevencie, diagnostiky, liečby, ako aj následnej starostlivosti spoločensky závažných ochorení s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva a zvýšiť kvalitu života.“

A následne konštatuje:

„dobudovanie výskumných infraštruktúr pre riešenie celospoločenských výziev a mimoriadnych situácií (výskumné nemocnice) s osobitným dôrazom na spoluprácu odborníkov z oblasti prírodných, medicínskych, technických a spoločenských vied.“

Odôvodnenie:

Považujeme za potrebné presnejšie špecifikovať ako bude fungovať navrhovaný systém podpory medicínskeho výskumu, tak aby bolo možné stanoviť a merať efektivitu vynaložených a viazaných prostriedkov.

19. Zásadná pripomienka k časti 2.1.1.4.2 OPATRENIE 1.4.1 ZRUČNOSTI PRE POSILNENIE KONKURENCIOSCHOPNOSTI A HOSPODÁRSKEHO RASTU A BUDOVANIE KAPACÍT PRE SK RIS3 2021+ úvodná veta, str. 106

Navrhujeme za slová „vzdelávacích inštitúcií“ doplniť slová „iných organizácií venujúcich sa vzdelávaniu a osвете“.

Odôvodnenie:

Občianska spoločnosť, zastúpená rôznymi združeniami, ako aj iné neziskové organizácie sa stávajú významným zdrojom informovanosti, vzdelávania a kontroly. Dokážu vniesť do problematiky dôveryhodné informácie, realizujú zaujímavé vzdelávacie a osvetové programy. Podpora spojenia nielen formálnych vzdelávacích inštitúcií, ale aj iných „neziskových“ organizácií – ktoré sa vzdelávaniu a osвете venujú s podnikmi dokáže vniesť synergický efekt do realizácie požadovaného cieľa. Zároveň, okrem vzdelávania je potrebné podporiť aj osvetové aktivity, ktoré budú smerované na verejnosť tak, aby verejnosť tieto aktivity vnímala skôr pozitívne, rozumela tomu, prečo sa dané aktivity dejú a mala záujem tieto ciele podporovať a v týchto oblastiach sa vzdelávať.

20. Zásadná pripomienka k časti 2.1.1.4.2. OPATRENIE 1.4.1 ZRUČNOSTI PRE POSILNENIE KONKURENCIESCHOPNOSTI A HOSPODÁRSKEHO RASTU A BUDOVANIE KAPACÍT PRE SK RIS3 2021+, Súvisiace typy akcií, str. 106

Navrhuje doplniť Súvisiace typy akcií o nasledovnú odrážku: „podpora aktivít, programov a pilotných projektov osvetvy a vzdelávania v oblasti OZE a zelenej transformácie, vrátane podpory rozvoja zručností a kompetencií (technické, nové vysokošpecializované, digitálne a i.) relevantných pre domény SK RIS3 2021+, a to v úzkej spolupráci vzdelávacích inštitúcií, iných (napr. neziskových) organizácií venujúcich sa vzdelávaniu a osvetve s podnikmi“.

Odôvodnenie:

Občianska spoločnosť, zastúpená rôznymi združeniami, ako aj iné neziskové organizácie sa stávajú významným zdrojom informovanosti, vzdelávania a kontroly. Dokážu vnieť do problematiky dôveryhodné informácie, realizujú zaujímavé vzdelávacie a osvetové programy. Podpora spojenia nielen formálnych vzdelávacích inštitúcií, ale aj iných „neziskových“ organizácií – ktoré sa vzdelávaniu a osvetve venujú s podnikmi dokáže synergický efekt do realizácie požadovaného cieľa. Zároveň, okrem vzdelávania je potrebné podporiť aj osvetové aktivity, ktoré budú smerované na verejnosť tak, aby verejnosť tieto aktivity vnímala skôr pozitívne, rozumela tomu, prečo sa dané aktivity dejú a mala záujem tieto ciele podporovať a v týchto oblastiach sa vzdelávať.

21. Pripomienka k časti 2.1.2.1.2 Opatrenie 1.5.1 Podpora digitálnej pripojiteľnosti Súvisiace typy akcií, str. 112, Bod 1.:

Pôvodne bolo v Národnom pláne širokopásmového pripojenia stanovené 100 Mbps upgradovateľné na 1Gbps.

22. Zásadná pripomienka k časti 2.1.2.1. Ukazovatele špecifického cieľa RSO1.5, str. 113 Tabuľka 2: Ukazovatele výstupu

Posledný stĺpec Cieľová hodnota (2029) navrhujeme upraviť nasledovne: v riadku „menej rozvinuté“: „27 606 + 1883“, v riadku „viac rozvinuté“: „0“

Odôvodnenie:

Viac rozvinuté regióny by nemali byť oprávnené na túto aktivitu, nakoľko majú väčšiu šancu byť pokryté zo súkromných investícií. Naopak menej rozvinuté oblasti túto šancu spravidla nemajú a s istotou nebudú mať ani v budúcnosti. Cieľová hodnota pre viac rozvinuté regióny by sa teda mala presunúť a pripočítať na menej rozvinuté.

23. Zásadná pripomienka k časti 2.1.2.1.3 Ukazovatele špecifického cieľa RSO1.5 STR. 113, Tabuľka 3: Ukazovatele výsledku

Stĺpec Cieľová hodnota (2029) navrhujeme upraviť nasledovne: v riadku „menej rozvinuté“: „9 938 + 678“, v riadku „viac rozvinuté“: „0“

Odôvodnenie:

Viac rozvinuté regióny by nemali byť oprávnené na túto aktivitu, nakoľko majú väčšiu šancu byť pokryté zo súkromných investícií. Naopak menej rozvinuté oblasti túto šancu spravidla nemajú a s istotou nebudú mať ani v budúcnosti. Cieľová hodnota pre viac rozvinuté regióny by sa teda mala presunúť a pripočítať na menej rozvinuté.

24. Zásadná pripomienka k časti 2.1.2.1.4 Orientačné rozdelenie programovaných zdrojov (EÚ) podľa typu intervencie STR. 114, TABUĽKY 4 – 8

V poslednom stĺpci Tabuliek 4 – 8 by sa Suma (v EUR) mala presunúť z viac rozvinutých regiónov na menej rozvinuté, na ktoré sa tým alokuje celá suma 112 100 000 EUR.

Odôvodnenie:

Cit. Program Slovensko na str. 17: „V dôsledku šírenia ochorenia COVID-19 sa zvýraznili nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry, ktoré existovali už predtým. Rozširovanie pokrytia širokopásmovým prístupom a zvyšovanie jeho rýchlosti umožní rovnomernejší a lepší prístup k internetu. Preto sa odporúča odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry.“

Viac rozvinuté regióny by nemali byť oprávnené na túto aktivitu, nakoľko majú väčšiu šancu byť pokryté zo súkromných investícií. Naopak menej rozvinuté oblasti túto šancu spravidla nemajú a s istotou nebudú mať ani v budúcnosti.

25. Zásadná pripomienka k časti 2.2.1.1.2 OPATRENIE 2.1.1. ZLEPŠOVANIE ENERGETICKEJ EFEKTÍVNOTI V PODNIKOCH, str. 116

V časti Prijímatelia opatrenia 2.1.1. sú najmä; prvá odrážka navrhujeme za slová „najmä MSP“ doplniť slová „a veľké podniky“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme nešpecifikovať podporu iba/najmä pre MSP – je potrebné umožniť riešiť podporu aj pre veľké podniky, nakoľko tie sú povinné vypracovávať pravidelný energetický audit a podpora je vzhľadom na dosiahnutie emisných cieľov efektívnejšia.

26. Zásadná pripomienka k časti 2.2.1.2.2 OPATRENIE 2.2.1 PODPORA VYUŽÍVANIA OZE V PODNIKOCH NA BÁZE AKTÍVNYCH ODBERATEĽOV ELEKTRINY, SAMOSPOTREBITEĽOV ENERGIE Z OZE A KOMUNÍT VYRÁBAJÚCICH ENERGIE Z OZE, str. 120

V časti Prijímatelia opatrenia 2.1.1. sú najmä; prvá odrážka navrhujeme za slová „najmä MSP“ doplniť slová „a veľké podniky“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme nešpecifikovať podporu iba/najmä pre MSP – je potrebné umožniť riešiť podporu aj pre veľké podniky, nakoľko tie sú jednak povinné vypracovávať pravidelný energetický audit, za ďalšie je podpora vzhľadom na dosiahnutie emisných cieľov efektívnejšia.

27. Zásadná pripomienka k časti 2.2.1.2.3 Opatrenie 2.2.2 Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou, Súvisiace typy akcií, štvrtá odrážka str. 120

Navrhujeme doplniť za text "o technológií úpravy bioplynu na biometán (napr. biometánové stanice) a výstavby prípojok na plynovú infraštruktúru;" ďalšiu podaktivitu v znení "technológií spracovania bioplynu a biometánu z odpadových surovín;"

Odôvodnenie:

Rozšírenie surovinevej základne na spracovanie OZE v bioplynových a biometánových staniciach aj na odpadové suroviny.

28. Zásadná pripomienka k časti 2.2.1.2.2 OPATRENIE 2.2.1 PODPORA VYUŽÍVANIA OZE V PODNIKOCH NA BÁZE AKTÍVNYCH ODBERATEĽOV ELEKTRINY, SAMOSPOTREBITEĽOV ENERGIE Z OZE A KOMUNÍT VYRÁBAJÚCICH ENERGIE Z OZE, Súvisiace typy akcií, druhý odsek str. 120

Vo vete „Predmetom podpory budú zariadenia využívajúce veternú, slnečnú a geotermálnu energiu, energiu z okolia, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd, bioplyn a biomasu, ktoré splňajú požiadavky DNSH (Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139).“ navrhujeme vypustiť nasledovné: „ktoré splňajú požiadavky DNSH (Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139).“.

Odôvodnenie:

Máme za to, že uvedenie podmienky, v zmysle ktorej budú podporované zariadenia, ktoré splňajú požiadavky DNSH (Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139) môže byť v budúcnosti obmedzujúce, najmä z pohľadu možnosti financovania dodávok energií aj vzhľadom na aktuálnu geopolitickú situáciu spôsobenú situáciou na Ukrajine.

29. Zásadná pripomienka k časti 2.2.2.2.2. PODPORA VYUŽÍVANIA OZE V SYSTÉMOCH ZÁSOBOVANIA ENERGIU

Navrhujeme doplniť nasledovne:

Súvisiace typy akcií:

- podpora prechodu na účinné systémy CZT prostredníctvom využívania OZE pri zásobovaní teplom a chladom, vrátane vyvedenia odpadového tepla a tepla z existujúcich bioplynových staníc pomocou výstavby tepelných rozvodov do miesta spotreby;
- inštalácia vzdialeného zariadenia na kombinovanú výrobu elektriny a tepla (KVET) využívajúceho bioplyn z existujúcich bioplynových staníc za účelom dodávky využiteľného tepla v sústave zásobovania teplom;
- rekonštrukcia a výstavbu zdrojov tepla a zariadení KVET z biomasy (náhrada za nové, energeticky efektívnejšie, okrem zdrojov zaťažujúcich ovzdušie znečisťujúcimi látkami, najmä PM2,5 a PM10);
- podpora zvyšovania podielu OZE v energonosičoch prostredníctvom:

- o technológií úpravy bioplynu na biometán (napr. biometánové stanice) a výstavby prípojok na plynovú infraštruktúru;
- o výstavby nových zariadení na výrobu biometánu využívajúcich najmä BRKO, kuchynský a reštauračný odpad a exkrementy hospodárskych zvierat;
- o výstavby zariadení na výrobu zeleného vodíka a syntetických plynov s využitím OZE a biometánu a ich využitie v energetických systémoch, vrátane diaľkového vykurovania a chladenia;
- zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie vrátane uskladňovania energie z OZE;
- podpora zariadení využívajúcich OZE s výnimkou opatrení týkajúcich sa činností ETS v zmysle Prílohy č. I Smernice č. 2003/87/ES.

Opatrenia na systémoch CZT prinesú zvýšenie podielu OZE vo vykurovaní a chladení, zároveň majú potenciál prispieť k zníženiu emisií skleníkových plynov, vrátane emisií metánu z biologicky rozložiteľných odpadov, ako aj znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Odôvodnenie:

Podporou výroby biometánu v existujúcich a nových zariadeniach a jeho využitím najmä v existujúcich systémoch CZT sa vytvorí výrazná pozitívna synergia medzi:

1. cirkulárnou ekonomikou – využitím potenciálu biologicky rozložiteľného odpadu (komunálneho, kuchynského reštauračného, zo supermarketov (tovar po záruke) a zo živočíšnej a rastlinnej výroby);
2. splnením definície „účinného“ systému CZT, bez potreby technologickej zmeny;
3. zvýšením energetickej bezpečnosti posilnení domácej produkcie (obnoviteľných a nízkouhlíkových) plynov.

Je vhodné podporiť aj výstavbu nových biometánových staníc (t.j. nie len upgrady súčasných bioplynových staníc), nakoľko súčasná flotila bioplynových staníc používa tzv. mokrá fermentáciu, ktorá nie je v niektorých prípadoch technologicky vhodná na spracovanie niektorých typov odpadov (odpad s vyšším obsahom suchej zložky, t.j. zelený odpad, kuchynský odpad, biologicky rozložiteľný komunálny odpad a iný organický odpad).

30. Zásadná pripomienka k časti 2.2.3. PODPORA VYUŽÍVANIA OZE V DOMÁCNOSTIACH (INOVÁCIA PROJEKTU "ZELENÁ DOMÁCNOSTIAM")

Navrhujeme doplniť nasledovne:

Súvisiace typy akcií:

- podpora inštalácie zariadení na využívanie OZE na výrobu tepla/chladu;
- podpora inštalácie zariadení na využívanie OZE na výrobu elektriny;
- podpora akumulácie energie z OZE a systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie s cieľom optimalizácie výroby a využitia energie z OZE.

Podpora opatrení na využívanie OZE v domácnostiach prinesie zvýšenie inštalovaného výkonu OZE, spolu s predpokladaným znížením emisií CO₂. Plánuje sa podpora zariadení, využívajúcich veternú a slnečnú energiu, energiu z okolia (tepelné čerpadlá) a biomasu, ktoré spĺňajú požiadavky DNSH (Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139. Pri poskytovaní podpory na inštaláciu malých zariadení na spaľovanie biomasy, bude nevyhnutnou podmienkou náhrada zariadenia na spaľovanie tuhých fosílnych palív. Podpora bude poskytovaná na zariadenie, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce zo smernice o ekodizajne 2009/125/ES, čím toto opatrenie pozitívne vplyva na kvalitu ovzdušia. Ako príspevok k opatreniam ochrany ovzdušia identifikovaným v Národnom programe znižovania emisií SR, budú pri poskytovaní podpory na inštaláciu bezemisných zariadení uprednostnené domácnosti vykurojúce tuhým palivom. Týmto domácnostiam bude taktiež poskytnutá vyššia miera podpory. S cieľom maximalizovať využitie potenciálu OZE v mieste výroby, bude podpora zameraná aj na akumuláciu tepla a/alebo elektriny.

V súlade s princípom prvoradosti energetickej efektívnosti sa podpora poskytne len pre taký výkon zariadenia na využívanie OZE, aby bol zohľadnený potenciál úspor na budove, ktorá je miestom inštalácie. To znamená, že na budove boli vykonané opatrenia na úsporu energie v minulosti, alebo sa predpokladá, že budú vykonané v budúcnosti. Zariadenie bude podporené len do úrovne inštalovaného výkonu predpokladaného po vykonaní opatrení na úsporu energie. V bytových domov sa bude vyžadovať predloženie energetickeho auditu s uvedením potenciálu úspor energie.

Odôvodnenie:

V súčasnosti program Zelená domácnostiam cieľi najmä na bonitné domácnosti, ktoré by si tak-či-tak zvolili bezemisné ale nízkoemisné zariadenie na výrobu tepla (najmä v novostavbách rodinných domov resp. v moderných rodinných domoch všeobecne). Európska environmentálna agentúra vo svojom ostatnom reporte o kvalite ovzdušia v Európe uverejnenom v roku 2020 uvádza, že na Slovensku pripadá až 4 900 odvrátiteľných úmrtí ročne v dôsledku nepriaznivej kvality ovzdušia spôsobenej jemnými časticami PM_{2,5}. Majoritným zdrojom tohto znečistenia je pritom vykurovanie domácností tuhými palivami. Tento problém je v SR dlhodobo neriešený, pričom SR v danom ohľade momentálne čelí zo strany EK žalobe. Program Zelená domácnostiam by okrem cieľa zvyšovania podielu OZE v sektore vykurovania a chladenia mohol a mal riešiť tento reálny environmentálny problém.

Uprednostniť len domácnosti z oblastí riadenia kvality ovzdušia nie je vhodné, nakoľko sa jedná len o oblasti, kde je zlá kvalita ovzdušia potvrdená meracou stanicou, pričom oblastí so zlou kvalitou ovzdušia je v SR podstatne viac.

31. Zásadná pripomienka k časti 2.2.3.1 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility ako súčasť prechodu na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka

V celom texte k cieľu 2.2.3.1 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility ako súčasť prechodu na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka navrhujeme nahradiť slová: „s alternatívnym pohonom“ vo všetkých tvaroch slovami „s pohonom na alternatívne palivá“

Odôvodnenie:

Navrhujeme nahradiť slová „s alternatívnym pohonom“ vo všetkých tvaroch slovami „s pohonom na alternatívne palivá“ vo všetkých tvaroch a to z dôvodu zabezpečenia jednotného výkladu.

Slovné spojenie ekologické vozidlá „s alternatívnym pohonom“ nie je v právnom poriadku SR nikde zadefinované. Z dôvodu absencie jasného a jednotného výkladu je použitie pojmu „s alternatívnym pohonom“ zmätočné a je spôsobilé vylúčiť niektoré ekologické vozidlá (v zmysle zákona č. 214/2021 Z.z.) z podpory OPSK. Vzhľadom na to, že cieľom aktivity je aj podpora implementácie smernice EP a Rady (EÚ) 2019/1161, ktorá bola transponovaná do právneho poriadku SR zákonom č. 214/2021 Z.z., je kľúčové adresovať podporu na všetky druhy ekologických vozidiel, ktoré sú v zákone č. 214/2021 Z.z. uvedené. Pre efektívnu dekarbonizáciu verejnej osobnej dopravy je potrebné využiť všetky dostupné technológie. Je nevyhnutné, aby podpora bola zameraná na všetky spôsoby pohonu, ktoré prispievajú k zníženiu emisií GHG, vrátane alternatívnych palív. Využitie alternatívnych palív, medzi ktoré patria napríklad biopalivá, biometán a iné, umožňuje okamžité a efektívne riešenia, ktorými je možné dosiahnuť širšiu implementáciu úspor emisií skleníkových plynov a vyšší stupeň „ozelenenia“ v doprave.

Z uvedených dôvodov sa navrhuje pojem „s alternatívnym pohonom“ nahradiť zaužívaným pojmom „s pohonom na alternatívne palivá“, ktorý je definovaný vo vyhláske MDV SR č. 134/2018 Z. z. a používa sa aj v ďalších právnych predpisoch ako napríklad v § 2 písm. i) zákona č. 71/2013 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR; či v Smernici EP a Rady 2014/94/EÚ z 22. októbra 2014 o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá.

32. Zásadná pripomienka k časti 2.2.1.3.4 OPATRENIE 2.6.3. PODPORA PRÍPRAVY ODPADOV NA OPĀTOVNÉ POUŽITIE, RECYKLÁCIE ODPADOV VRÁTANE ANAERÓBNEHO A AERÓBNEHO SPRACOVANIA BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝCH ODPADOV, Súvisiace typy aktivít, úvodná veta str. 148

Navrhujeme doplniť za slová "zariadení na recykláciu" slová "alebo zhodnocovanie".

Odôvodnenie:

Veta je v pôvodnom znení rozporuplná, nakoľko anaeróbne a aeróbne spracovanie biologicky rozložiteľných odpadov nemusí vždy spĺňať kvalifikačné znaky recyklácie v zmysle jej definície v § 3 ods. 15 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Pôjde napríklad o prípady kedy sa biologicky rozložiteľný odpad spracováva a energeticky zhodnocuje na použiteľné palivo. Predpokladáme, že nebolo cieľom predkladateľa vylúčiť z podpory anaeróbneho a aeróbneho spracovania biologicky rozložiteľných odpadov ich transformáciu na palivo. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje doplniť za slová "recykláciu" slová "alebo zhodnocovanie".

33. Zásadná pripomienka k časti 2.2.2.3.4 OPATRENIE 2.6.3. PODPORA PRÍPRAVY ODPADOV NA OPĀTOVNÉ POUŽITIE, RECYKLÁCIE ODPADOV VRÁTANE ANAERÓBNEHO A AERÓBNEHO SPRACOVANIA BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝCH ODPADOV, Prijímatelia opatrenia 2.6.3. sú najmä: subjekty súkromného sektora (štvrtá odrážka), str. 148

Navrhujeme zadefinovať/konkretizovať/doplniť podniky – MSP a veľké podniky.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na dosiahnutie cieľov, odporúčame vytvoriť podmienky aj pre vstup súkromného sektora, charakterizovaného MSP a veľkými podnikmi do oblasti zberu, prípravy a recyklácie odpadov

34. Zásadná pripomienka k časti 2.2.2.4.7 OPATRENIE 2.7.6. ZABEZPEČENIE PRIESKUMU, SANÁCIE A MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ, str. 154

Navrhujeme, aby bolo možné rozšíriť opatrenie na financovanie monitoringu a sanácie starých envirozáťaží, ktoré vznikli pred rokom 1989 aj na podniky, ktoré zodpovednosť za tieto aktivity prijali ako pokračovatelia bývalých štátnych podnikov, prípadne ich ďalších právnych nástupcov.

Odôvodnenie:

Prenos starých envirozáťaží sa realizoval prostredníctvom privatizačných projektov, kde neexistovali pravidlá na ocenenie týchto envirozáťaží, prípadne boli pravidlá nedostatočné, prípadne náklady na odstránenie týchto envirozáťaží boli odhadnuté nedostatočne, alebo sa postupne ukázalo, že záťaž je väčšia ako sa predpokladalo. Rozumieme princípu „Znečisťovateľ platí“ – ktorý však v zásade znemožňuje efektívnu likvidáciu starých envirozáťaží – nakoľko podniky, ktoré tieto záťaže prevzali ich likvidujú iba tempom, ktoré zodpovedá ich finančným možnostiam a nie tempom, ktoré by si skutočne likvidácia vyžadovala – čím sa môže stať, a aj sa to reálne stáva, že sa pomaly likvidovaná envirozáťaž v podstate stále rozširuje do prostredia. V konečnom dôsledku sa cena likvidácie envirozáťaží podnikmi premieta do cien ich produktov, pričom na záver ju zaplatí konkrétna osoba v cene tovaru ako zákazník, teda tá istá osoba, ktorá by to zaplatila vo forme dane, ako daňový poplatník. Benefit by však bol v rýchlosti, akou by sa tato záťaž likvidovala.

35. Zásadná pripomienka k časti 2.2.3.1.2 Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy, druhý odsek, druhá veta str. 161

Navrhujeme vetu: "Prioritne budú podporené tie mestá a obce, ktoré prevádzkujú dráhovú MHD alebo kde MHD zabezpečujú špecializované dopravné podniky so 100 % účasťou mesta (Košice, Prešov, Žilina a Banská Bystrica)." nahradiť nasledovne: "Podporované budú tie mestá a obce, ktoré prevádzkujú dráhovú MHD alebo kde MHD zabezpečujú špecializované dopravné podniky so 100 % účasťou mesta (Košice, Prešov, Žilina a Banská Bystrica)."

Odôvodnenie:

Navrhujeme odstrániť slovo "prioritne" v úvode vety z dôvodu vyrovnania vzťahu podpory adresovanej pre mestské DP a pre dopravu zabezpečovanú prostredníctvom ZoDSVZ.

36. Zásadná pripomienka k časti 2.2.3.1.5 Ukazovatele špecifického cieľa RSO 2.8, tabuľka 2: Ukazovatele výstupu, str. 166

Navrhujeme v riadku 2 a riadku 9 vypustiť slová "koľajových".

Odôvodnenie:

Podpora verejnej osobnej dopravy je cieleňá aj na iné módy dopravy – napr. Obnova vozového parku MHD zabezpečením ekologických autobusov s pohonom na alternatívne palivá. Stanovené merateľné ukazovatele by sa preto mali vzťahovať na všetky oblasti podpory a nie len na odpočet koľajových vozidiel.

37. Zásadná pripomienka k časti 2.4.1.2. Špecifický cieľ SO (b) Modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom posúdiť a predvídať potreby v oblasti zručností a zabezpečiť včasnú a cieleňú pomoc a podporu v záujme zosúládenia ponuky s potrebami trhu práce, ako aj pri prechodoch medzi zamestnaniami a mobilité

Navrhujeme lepšie zapracovanie zámeru smerom k tvorbe sektorových rád a spolupráce so sociálnymi partnermi, najmä z HSR SR. Z materiálu nám nie je jasná finančná alokácia na tento program. Zároveň nie je jasné, aké sú cieľové skupiny špecifického cieľa.

Odôvodnenie:

Pre účely naplnenia cieľa je potrebné jednoznačne zadeňovať úlohu príslušných strán ako sú sektorové rady, sociálni partneri a rozvoj vzájomného sociálneho dialógu. Materiál je v časti alokácií veľmi nejasný a nie je možné z neho jednoznačne vyčítať výšku plánovanej alokácie. Výška alokácie by mala byť priamo úmerná potrebám na fungovanie počas existencie projektu

38. Zásadná pripomienka k časti 2.4.1.2. Špecifický cieľ SO (b) Modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom posúdiť a predvídať potreby v oblasti zručností a zabezpečiť včasnú a cieleňú pomoc a podporu v záujme zosúladenia ponuky s potrebami trhu práce, ako aj pri prechodoch medzi zamestnaniami a mobilitou

Navrhujeme lepšie zapracovanie zámeru smerom k rozširovaniu a rozvoju kapacít sociálnych partnerov. Tu navrhujeme rovnako priamo v texte uviesť nadviazanie na NP Podpora kvality sociálneho dialógu, priamo napísať zapojenie sociálnych partnerov z HSR SR a aj výšku finančnej alokácie. Zmeniť text „Aktivita bude realizovaná prostredníctvom výzvy na DOP“ na „Aktivita bude realizovaná prostredníctvom NP“.

Odôvodnenie:

Pre účely naplnenia cieľa je potrebné jednoznačne zdefinovať úlohu príslušných strán a podporiť tak rozvoj sociálneho dialógu. Materiál je v časti alokácií veľmi nejasný a nie je možné z neho jednoznačne vyčítať výšku plánovanej alokácie. Výška alokácie by mala byť priamo úmerná potrebám na fungovanie počas existencie projektu.

39. Zásadná pripomienka k časti 2.4.1.2. Špecifický cieľ SO (b) Modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom posúdiť a predvídať potreby v oblasti zručností a zabezpečiť včasnú a cieleňú pomoc a podporu v záujme zosúladenia ponuky s potrebami trhu práce, ako aj pri prechodoch medzi zamestnaniami a mobilitou

Žiadame doplniť do hlavnej cieľovej skupiny aj ostatné relevantné cieľové skupiny, hlavne zamestnanci sociálnych partnerov.

Odôvodnenie:

Hlavné cieľové skupiny tohto cieľa nemôžu byť len zamestnanci verejných a neverejných služieb zamestnanosti a zamestnanci v oblasti sociálneho začlenenia. Je to len úzko definovaná skupina a nezodpovedá realite, ktoré skupiny treba podporiť.

40. Zásadná pripomienka k časti 2.7.8. ZNÍŽENIE EMISÍ LÁTOK ZNEČISŤUJÚCICH OVZDUŠIE PROSTREDNÍCTVOM NÁHRADY KOTLOV NA TUHÉ PALIVÁ V DOMÁCNOSTIACH ZA VYKUROVACIE ZARIADENIA, NÍZKOEMISNÉ Z HLADISKA PRODUKCIE PRACHOVÝCH ČASTÍČ, VRÁTANE INFORMAČNÝCH AKTIVÍT ZAMERANÝCH NA ZLEPŠENIE KVALITY OVZDUŠIA

Navrhujeme doplniť nasledovne:

Opatrenie využitia geotermálnej energie na vykurovanie ako náhrady kotlov na tuhé palivá (po overení na pilotnom projekte) na riešenie jedného z najzávažnejších environmentálnych problémov SR so významným vplyvom na zdravie obyvateľstva, ktorým je znečistenie ovzdušia časticami PM10 a PM2,5 z lokálnych kúrenísk v exponovaných regiónoch, považujeme za absolútne nedostatočné. Navyše by sa jednalo len o bytové domy, ktoré k zlej lokálnej kvalite ovzdušia prispievajú, mierne povedané, absolútne zanedbateľne.

Riešením by mala byť masívna podpora malých OZE zariadení (najmä tepelné čerpadlá) ako náhrada kotlov na tuhé palivá v rodinných domoch vykurojúcich tuhým palivom.

Odôvodnenie:

Opatrenia na riešenie dlhodobu zanedbávanej kvality ovzdušia z lokálnych kúrenísk musia zahŕňať súbor viacerých rýchlych, efektívnych a konkrétnych riešení, ktoré majú odvrátiť predčasné úmrtia obyvateľov SR v týchto regiónoch. Lokality s nepriaznivou kvalitou ovzdušia sú známe aj problémom energetickej chudoby. Európska environmentálna agentúra vo svojom ostatnom reporte o kvalite ovzdušia v Európe uverejnenom v roku 2020 uvádza, že na Slovensku vzniká až 4 900 odvrátiteľných predčasných úmrtí ročne v dôsledku nepriaznivej kvality ovzdušia spôsobenej jemnými prachovými časticami PM2,5. Týmto zdrojom znečistenia sú domácnosti v rodinných domoch vykurojúce tuhým palivom.

41. Zásadná pripomienka k časti 3.6 Celkové finančné rozpočtové prostriedky podľa fondu a spolufinancovania z národných zdrojov, Str. 333, Tabuľka 11: Celkové finančné rozpočtové prostriedky podľa fondu a spolufinancovania z národných zdrojov

Celú sumu alokácie v prioritě „CP1 1P2 Digitálna pripojiteľnosť“ navrhujeme presunúť z viac rozvinutých regiónov na menej rozvinuté, t. j. 126 000 000 + 12 500 000 EUR.

Odôvodnenie:

Opatrenie nepatrí do viac rozvinutých regiónov. Viac rozvinuté regióny by nemali byť oprávnené na túto aktivitu, nakoľko majú väčšiu šancu byť pokryté zo súkromných investícií. Naopak menej rozvinuté oblasti túto šancu spravidla nemajú a s istotou nebudú mať ani v budúcnosti.

42. Pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 13 – Spotreba energie v priemysle

Navrhujeme úpravu textácie nasledovne:

Hlavnou výzvou na zníženie emisií skleníkových plynov z využívania energie v priemyselných odvetviach bude zmena palivovej základne pre priemyselné spaľovanie palív a zvýšenie energetickej efektívnosti v priemyselných odvetviach. V tejto súvislosti je najzásadnejšia transformácia výrobného procesu v podniku U. S. Steel Košice. Spoločnosť má ambíciu v priebehu rokov 2022 - 2024 za podpory z Modernizačného fondu a zdrojov POO inštalovať v prevádzke elektrické oblúkové pece vrátane ďalších dekarbonizačných iniciatív, ktoré ušetria ročne približne 6,2 mil. ton CO₂, čím prispievajú k 71 % zníženiu emisií skleníkových plynov do roku 2030 v porovnaní s referenčným obdobím.

Odôvodnenie:

Upresnenie informácie

43. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 25

V časti Pilier III – Kvalita života a sociálna infraštruktúra

Navrhujeme v tejto časti uviesť explicitne aj „Podporu infraštruktúry na účely výcvikových stredísk“.

Odôvodnenie:

Slovenské elektrárne, a.s. plánujú realizovať projekt s názvom Vzdelávacie a rekvalifikačné stredisko v ENO.

Požadujeme navrhované doplnenie, nakoľko v nariadení o JTF sa uvádza medzi opravenými aktivitami aj nasledujúca aktivita :

o) Ďalšie činnosti v oblasti vzdelávania a sociálneho začlenenia vrátane, ak je to riadne odôvodnené, infraštruktúry na účely výcvikových stredísk, zariadení starostlivosti o deti a staršie osoby, ak sú uvedené v územných plánoch spravodlivej transformácie v súlade s článkom 7 Nariadenia;

44. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 37 – Transformujúce odvetvia, U. S. Steel Košice

Navrhujeme vypustiť nasledovný text:

„V prípade, ak by spoločnosť nepodnikla kroky s cieľom znížiť produkciu emisií skleníkových plynov, bola by do roku 2050 pravdepodobne nútená ukončiť svoju podnikateľskú činnosť na Slovensku, keďže by nedokázala zabezpečiť svoju ekonomickú činnosť vo vzťahu k nákupu emisných kvót.“

Odôvodnenie:

Uvedenú informáciu nie je možné podložiť dátami a analytickými podkladmi.

45. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 41 – Príspevok k cieľom vo vzťahu ku klimatickej neutralite

Navrhujeme textáciu doplniť nasledovne:

„KSK má vysoký potenciál na zníženie emisií CO₂ v energetike a priemysle a mohol by významne prispieť k národnému úsiliu o zníženie emisií v období 2020-2030. Väčšina tohto zníženia je možné dosiahnuť v KSK, konkrétne v spoločnosti U. S. Steel Košice. Podľa najnovších prepočtov spoločnosti U. S. Steel Košice by implementáciou technologických riešení došlo k zníženiu emisií skleníkových plynov na úroveň približne 6,2 mil. ton ročne do roku 2030 v porovnaní s rokom 2020. Z tohto pohľadu je pre zabezpečenie spravodlivej transformácie KSK kritická úspešná transformácia výrobného procesu v podobe inštalácie dvoch elektrických oblúkových pecí, prevádzok mimopecného spracovania ocele a hutníckej linky pre plynulé odlievanie a valcovanie ocele.“

Odôvodnenie:

Doplnenie informácií pre komplexnosť prezentovanej informácie, relevantnej z pohľadu PST.

46. Pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 42 – Vytváranie pracovných miest

Navrhujeme formulovať nasledovne:

Lepší súlad zručností s aktuálnym dopytom po kvalifikovanom personáli, zníženie štrukturálnej nezamestnanosti budovaním kapacít absolventov so zručnosťami potrebnými v budúcnosti – v súvislosti s transformovanými odvetviami, digitalizáciou, vodíkovými technológiami alebo dátovými vedami;

Odôvodnenie:

Transformované odvetvia budú vyžadovať nové zručnosti, je potrebné uvedené zohľadniť v zabezpečení kvalifikovanej pracovnej sily v regióne.

47. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 42 – Vytváranie pracovných miest

Navrhujeme doplniť nasledovne:

„Oceliarska spoločnosť U. S. Steel Košice prejde významnou technologickou zmenou, ktorá prinesie výrazné zníženie emisií CO₂, ako aj zníženie pracovných miest v dôsledku dekarbonizácie v nasledujúcich rokoch. Tieto opatrenia napomôžu k udržaniu minimálne 7 000 priamych pracovných miest, ďalej tiež rádovo desiatitisíc pracovných miest v subdodávateľských reťazcoch, budú mať však za následok stratu takmer 2 000 pracovných miest.“

Odôvodnenie:

Doplnenie informácií pre komplexnosť prezentovanej informácie, relevantnej z pohľadu PST.

48. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 50 – Podpora investícií do zariadení, na ktoré sa vzťahuje EU ETS

Navrhujeme doplniť nasledovne:

„Kľúčové technologické zmeny vo vzťahu k zníženiu emisií skleníkových plynov v spoločnosti U. S. Steel Košice (elektrické oblúkové pece a technológia plynulého odlievania a valcovania ocele) nemajú ambíciu podpory z FST.“

Odôvodnenie:

Upresnenie rozsahu technologických zmien k zníženiu emisií skleníkových plynov v spoločnosti U. S. Steel Košice.

49. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 52 – Transformujúce sa odvetvia

Navrhujeme vypustiť nasledovnú textáciu:

„Ešte evidentnejšia je vzájomná závislosť regiónov v sektore oceliarskeho priemyslu, čo spôsobuje veľkú medziregionálnu ekonomickú zraniteľnosť. Budúca zmena technológie si vyžiada aj úpravu zloženia surovín používaných na výrobu ocele. V súčasnosti dve hlavné slovenské oceliarske spoločnosti používajú vo svojich výrobných procesoch rôzne metódy, a preto na výrobu produktov potrebujú aj rôzne materiály. To sa po dekarbonizácii v U. S. Steel Košice zmení a výroba bude potrebovať rovnaké vstupné materiály ako v prípade oceliarskeho podniku v okrese Brezno. Podľa najhoršieho scenára by to mohlo pre Železiarne Podbrezová znamenať zatvorenie časti výroby alebo dokonca celej fabriky. To by spôsobilo stratu 3 000 pracovných miest. 10 000 subdodávateľov by buď stratilo, alebo bolo nútených presmerovať svoje dodávateľské zmluvy. Keďže spoločnosť Železiarne Podbrezová je hlavným zamestnávateľom v regióne, takýto vývoj by negatívne ovplyvnil celé územie, prehĺbil by regionálne rozdiely na Slovensku a zanechal by región nepripravený na sociálne a hospodárske dôsledky transformácie.“

Odôvodnenie:

Transformáciu výroby U. S. Steel Košice nie je v žiadnom prípade možné spájať so zatvorením prevádzky Železiarne Podbrezová, uvedené tvrdenia sú účelové a špekulatívne.

50. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 70 – Tabuľka 17

Ukazovateľ RCO 22:

Dodatočné výrobné kapacity v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, navrhujeme nasledovné hodnoty :

- pre rok 2024: 50 MW,
- pre rok 2029: 200 MW

Žiadame o úpravu uvedených číselných údajov.

Odôvodnenie:

Číselné údaje v Pláne spravodlivej transformácie nekorešponujú s realitou keďže len projekty Slovenských elektrární, a.s. plánujú s dodatočnými výrobnými kapacitami v oblasti energie z OZE vo výške 159 MW :

- ENO - Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 10MW (1. fáza)
- ENO - Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 72MW (2. fáza)
- EVO - Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 17MW (1. fáza)
- EVO - Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 60MW (2. fáza)

Slovenské elektrárne, a.s. významne prispievajú ku dosahovaniu klimaticko-energetických cieľov a tak isto k transformácii regiónu na zelenú ekonomiku.

51. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 70 – Tabuľka 17

Navrhujeme doplniť nový ukazovateľ :

- Výroba čistého vodíka v kg / rok

Odôvodnenie:

S ohľadom na plánovanú podporu projektov výroby čistého vodíka v rámci Plánu spravodlivej transformácie územia SR navrhujeme doplniť nový ukazovateľ (Výroba čistého vodíka v kg / rok), ktorý bude odrážať výstupy resp. výsledky v rámci projektov zameraných na výrobu čistého vodíka.

52. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 70 – Tabuľka 17

Navrhujeme doplniť nový ukazovateľ :

- Kapacita novovytvorenej infraštruktúry pre vzdelávanie

Odôvodnenie:

S ohľadom na plánovanú podporu projektov v oblasti vzdelávania a sociálneho začlenenia vrátane, ak je to riadne odôvodnené, infraštruktúry na účely výcvikových stredísk v rámci Plánu spravodlivej transformácie územia SR navrhujeme doplniť ukazovateľ (Kapacita novovytvorenej infraštruktúry pre vzdelávanie), ktorý bude odrážať výstupy resp. výsledky v rámci projektov zameraných na vytvorenie novej infraštruktúry pre vzdelávanie.

53. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 71 – Tabuľka 18

Ukazovateľ RCR 31 :

Celková vyrobená energia z obnoviteľných zdrojov

Navrhujeme upraviť cieľovú hodnotu nasledovne:

Cieľová hodnota (r. 2029) :

275 000 MWh/rok

Odôvodnenie:

Žiadame o vysvetlenie uvedenej cieľovej hodnoty, resp. jej úpravu v prípade že ide o chybnú hodnotu. Len samotné Slovenské elektrárne, a.s. plánujú vyrobiť väčšie množstvo energie z OZE ako je uvedená cieľová hodnota. Predmetná hodnota vyjadruje odhadovanú celkovú výrobu elektriny z OZE, ktorá reflektuje na nami navrhovaný cieľ dodatočnej výrobnéj kapacity v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov pre rok 2029 na úrovni 200 MW.

Slovenské elektrárne, a.s. významne prispievajú ku dosahovaniu klimaticko-energetických cieľov a tak isto k transformácii regiónu na zelenú ekonomiku.

54. Prípomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 73 – Príloha 1 Košický kraj

Navrhujeme upraviť nasledovne:

Kľúčovým zamestnávateľom je oceľiareň U. S. Steel Košice s približne 9 000 zamestnancami a 35 000 zamestnancami v rámci subdodávateľského reťazca

Odôvodnenie:

Zosúladenie so skutkovým stavom

55. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 73 – Príloha 1 Košický kraj

Navrhujeme upraviť nasledovne:

KSK je priemyselne rozvinutým a urbanizovaným regiónom s tretím najnižším regionálnym HDP na obyvateľa so značným potenciálom rozvoja v budúcnosti. Hlavnou zložkou miestneho hospodárstva je oceľiarsky priemysel, ktorý sa podieľa viac ako polovicou na priemyselnej výrobe v kraji. Za predpokladu úspešnej transformácie a implementácie technologických zmien vo výrobných procesoch v oceľiarskom priemysle sa očakáva prepustenie cca. 2500 zamestnancov, čo posilní potrebu podpory nových odvetví a diverzifikácie hospodárstva. Samotný transformačný proces kladie vysoké nároky na rekvifikáciu zamestnancov, ktorých pracovné miesta budú udržané. Neúspešná transformácia tradičného oceľiarskeho sektora by so sebou priniesla zánik takmer 9 000 priamych a podstatne vyššieho počtu nepriamych pracovných miest. Okrem toho bude potrebné vytvoriť nové pracovné miesta s cieľom poskytnúť predovšetkým mladej generácii nové príležitosti v zmysle kompenzácie stratených pracovných príležitostí v oceľiarskom priemysle.

Odôvodnenie:

Zosúladenie so skutkovým stavom

56. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 79 – Tabuľka 20

V tabuľke 20 Potenciálne projekty - Slovenské elektrárne Nováky z dôvodu aktualizácie požadujeme upraviť, aktualizovať hodnotu v riadku Obnoviteľné zdroje energie – 1. fáza zo „7“ na „10“.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na situáciu na trhu danej technológie je nevyhnutné navýšenie nákladu na 10 mil. Vyplyva z posledných analýz spoločnosti.

57. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 80 – U. S. Steel Košice a Ferroenergy s.r.o.

Navrhujeme upraviť nasledovne:

Hlavná investícia súvisí so zmenou výrobného postupu, vybudovaním novej hutníckej prevádzky v ktorej bude v jednom zoskupení výroba, odlievanie a valcovanie ocele s novými progresívnymi technológiami v rámci areálu závodu, pozostávajúcej hlavne z dvoch elektrických oblúkových pecí, prevádzok mimopecného spracovania ocele a hutníckej linky pre plynulé odlievanie a valcovanie ocele za tepla. nahradením V dôsledku investície dôjde k eliminácii časti energeticky, surovinovo a uhlíkovo náročných prevádzkových celkov pôvodného procesudvoch vysokých pecí elektrickými oblúkovými pecami, čo spolu s ďalšími dekarbonizačnými opatreniami môže priniesť 71 % zníženie emisií CO2 oproti súčasnej úrovni.

Odôvodnenie:

Upresnenie rozsahu technologických zmien k zníženiu emisií skleníkových plynov v spoločnosti U. S. Steel Košice.

58. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 80 – Tabuľka 22

Projekty v riadku 1 a 2 navrhujeme zlúčiť nasledovne:

Názov projektu: Elektrická oblúková pec č. 1, elektrická oblúková pec č. 2 a plynulé odlievanie a valcovanie ocele

Časový rámec projektu: 2022-2024

Investície, v mil. EUR: 1400

Zníženie CO2 (t/rok): 5,4 mil.

59. Pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 81 – U. S. Steel Košice a Ferroenergy s.r.o.
Navrhujeme upraviť nasledovne:

„Zmena technológie prinesie výrazné zníženie emisií až 6,2 mil. ton ekvivalentu CO2 ročne, do roku 2030.“

Odôvodnenie:

Zosúladenie s údajmi na str. 13 a 37.

60. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 90 – Tabuľka 30

V rámci tabuľky 30 požadujeme rozdeliť projekt :

Regenerácia a dekontaminácia brownfieldu v Novákoch, inštalácia fotovoltaickej elektrárne s investičnými výdavkami spolu 107 mil. EUR na dva samostatné projekty :

- Regenerácia a dekontaminácia brownfieldu v Novákoch (s výdavkami 100 mil. EUR)
- Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 1. fáza (10WM) (s výdavkami 10 mil. EUR)

Zároveň požadujeme doplniť do tabuľky 30 ďalšie projekty pre elektrárňu Nováky :

- Výstavba úpravne drenážnych vôd v ENO (1,36 mil. EUR)
- Ukončenie prevádzky a rekultivácia Definitívneho odkaliska ENO (6,6 mil. EUR)
- Ukončenie prevádzky a rekultivácia skládky stabilizátu ENO (1,4 mil. EUR)
- Obnoviteľné zdroje energie (OZE) 72MW (2. fáza) (51 mil. EUR)
- Inštalácia elektrolýzy na výrobu čistého vodíka z OZE (60 mil. EUR)
- Vzdelávacie a rekvilifikačné stredisko v ENO (10 mil. EUR)

Odôvodnenie:

Potreba oddelenia jednotlivých projektov a potreba doplnenia tabuľky o ďalšie projekty Slovenských elektrární, a.s.

61. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 91 – Tabuľka 31

V rámci tabuľky 31 požadujeme rozdeliť projekt :

Regenerácia a dekontaminácia brownfieldu elektrárne Vojany, Inštalácia fotovoltaickej elektrárne s investičnými výdavkami spolu 112 mil. EUR na dva samostatné projekty:

- Regenerácia a dekontaminácia brownfieldu elektrárne Vojany, (s výdavkami 100 mil. EUR)
- Inštalácia fotovoltaickej elektrárne 1. fáza (10WM),
(s výdavkami 11,5 mil. EUR)

Zároveň požadujeme doplniť do tabuľky 31 ďalšie projekty pre elektrárňu Vojany :

- Obnoviteľné zdroje energie (OZE) – 2. fáza (60 MW), (42 mil. EUR)
- Ukončenie prevádzky a rekultivácia zložiska stabilizátu EVO (6,5 mil. EUR)
- Ukončenie prevádzky a rekultivácia Odkaliska EVO (30,1 mil. EUR)
- Inštalácia elektrolýzy na výrobu čistého vodíka z OZE (60 mil. EUR)

Odôvodnenie:

Potreba oddelenia jednotlivých projektov a potreba doplnenia tabuľky o ďalšie projekty Slovenských elektrární, a.s.

62. Zásadná pripomienka k Prílohe – Plán spravodlivej transformácie, str. 91 – Tabuľka 31

V rámci tabuľky 31 požadujeme doplniť do tabuľky projekty vodných elektrární:

- Modernizácia malej vodnej elektrárne (MVE) Dobšiná 2, výdavky 0,6 mil. EUR, realizácia 2025-2026

- Vybudovanie novej malej vodnej elektrárne (MVE) Vojany, výdavky 2,5 mil. EUR, realizácia 2029-2030
- Modernizácia prečerpávacej vodnej elektrárne (PVE) Ružín, výdavky 12,3 mil. EUR, realizácia 2022-2025
- Modernizácia malej vodnej elektrárne (MVE) Ružín 2, výdavky 1 mil. EUR, realizácia 2027-2028

Odôvodnenie:

Potreba oddelenia jednotlivých projektov a potreba doplnenia tabuľky o ďalšie projekty Slovenských elektrární, a.s.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/207>